

Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ

МАТЕРІАЛИ
IX Міжнародної науково-практичної конференції

20-21 травня 2025 р.

Полтава – 2025

Редакційна колегія

Надія Мякушко – докторка філософії у галузі політичних наук, кандидатка політичних наук, доцентка, в. о. завідувачки кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти, директорка Полтавського інституту економіки і права (**голова**).

Роман Шаравара – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права.

Руслан Басенко – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-педагогічної роботи, міжнародної та грантової діяльності, завідувач кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права (**відповідальний редактор**).

Сергій Короед – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та фінансів Полтавського інституту економіки і права.

Валерій Бебик – доктор політичних, кандидат психологічних наук, професор, професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, лауреат Державної премії імені І. Франка в галузі інформаційної діяльності та Міжнародної премії імені М. Гоголя.

Віталій Заїка – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавський інститут економіки і права

Ольга Бацман – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти Полтавського інституту економіки і права.

Наталія Рябокін – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філології та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського інституту економіки і права.

Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : Матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 20-21 травня 2025 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. Мякушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ППЕП, 2025. 458 с.

У збірнику матеріалів представлено доповіді та повідомлення наукового зібрання вчених, організаторів освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців-практиків, здобувачів різних ступенів освіти, які присвячені аналізу політико-правових, соціально-філософських, освітньо-педагогічних, фінансово-економічних та інших вимірів інноваційного розвитку України та світу. Окремо звернено увагу на протидію України російській військовій агресії та окреслено шляхи повоєнної відбудови країни.

Матеріали збірника будуть цікавими вченим, викладачам і здобувачам освіти, усім, хто залучений до науково-теоретичного аналізу сучасного світу.

УДК 330.111.66(477):34

**Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського інституту економіки і права
10 червня 2025 року, протокол № 5**

Автори несуть особисту відповідальність за повноту висвітлення досліджуваного питання, системність викладу матеріалів, достовірність наведених фактів та їхню автентичність, правильне цитування, академічну доброчесність.
Статті друкуються в авторській редакції.

© Полтавський інститут економіки і права, 2025
© Колектив авторів, 2025

ЗМІСТ

Передмова	13
Розділ 1	
Політико-правові, соціально-економічні та культурно-освітні виміри життя України в умовах воєнного стану та перспективи відбудови	
Olha Kushnirova STEAM approach using in philological projects	14
Władysław Wornalkiewicz Możliwości usprawnienia procedury orzecznictwa z zastosowaniem IT	16
Полад Аббасов Органи місцевого самоврядування в умовах воєнного стану та їх повноваження	29
Геннадій Аванесян, Дар'я Замчій Адміністративно–господарські санкції як інструмент державного регулювання	32
Наталія Аксакова Вплив радянської політики на формування норм українського правопису	34
Наталія Богданова Право і геополітика у час війни: українське суспільство між стабільністю та змінами	37
Сергій Бойко Відповідальність військового командування за злочини за ККУ та міжнародним правом	40
Максим Бондаревський, Вікторія Сергієнко Теоретико-правові основи колізій у законодавстві	43
Артем Бондаренко, Станіслав Ольховський Правові виміри суспільного життя в Україні в умовах воєнного стану	46
Дем'ян Братасюк, Роман Потапчук Проблеми та перспективи ефективного провадження медіації в Україні	47
Дмитро Вальчук Захист комп'ютерної програми як об'єкта інтелектуальної власності	49
Володимир Вареницький Педагогічні умови розвитку підприємницької культури майбутніх фахівців туризму та рекреації у системі вищої освіти	52
Олена Вдовіна Вища освіта України у VUCA-світі: стратегія якості на зламі непередбачуваності та цифрової трансформації	55
Максим Вітушко Ставлення громадян до впровадження штучного інтелекту у процес прийняття рішень	58
Анастасія Гевчук Актуальні проблеми правового регулювання трудової міграції	62
Сергій Гладкий Правовий менталітет українців: на зламі епох	64
Антон Глоба Актуальні проблеми цивільної юрисдикції в період військового стану	67
Наталія Год Ренесансний гуманізм у вимірах сучасної історичної освіти	68

Леся Гончаренко

Роль Академії Європейського права в підготовці майбутніх фахівців у галузі права 72

Оксана Даниско

Інтеграція цілей сталого розвитку в освітньо-професійні програми підготовки майбутніх учителів фізичної культури 74

Максим Дашівський

Економічна сутність та значення кредитоспроможності підприємства 77

Юлія Деркач

Ямна культурно-історична спільність у нових дослідженнях. Український та міжнародний контекст 79

Віталій Дмитренко, Віта Дмитренко

Концепт «кінця історії» в європейській інтелектуальній думці 81

Світлана Дудецька

Працевлаштування студентів-випускників правознавчих спеціальностей: виклики та перспективи 83

Сергій Дудко

Нормативно-правові засади і тенденції реформування загальної середньої освіти та ЗЗСО в умовах сучасних викликів 85

Ігор Зубков

Виклики та напрями досліджень щодо інтеграції штучного інтелекту у вищу освіту України 88

Руслан Зубков

Особливості розвитку реального сектора економіки 91

Олена Ільченко

Особистісно-орієнтований підхід до організації і проведення виробничої педагогічної практики 93

Максим Калатур

Геополітичні виміри суспільного життя в Україні в умовах воєнного стану 96

Дар'я Каліненко

Рецепція римського права у континентальній Європі: від глосаторів до сучасності 97

Геннадій Каракулько

Відповідальність осіб, які діють у групах або через організації в міжнародному кримінальному праві 98

Олександра Кармаза

Альтернативне вирішення виборчих спорів: використання медіації при вирішенні виборчих спорів 100

Михайло Коваленко, Володимир Філонченко

Проблема збереження Малотростянецького курганного могильника скіфського часу: пам'яткоохоронних аспект 103

Михайло Коваленко, Леонід Чуприна, Андрій Артем'єв

До питання про еволюційне значення дентина 105

Володимир Коваленко

Відповідальність за пособництво у міжнародному праві 108

Жанна Кононенко, Денис Гребенюк, Ярослав Ведюк

Інноваційний імператив: формування та утримання конкурентних позицій на ринку 110

Жанна Кононенко, Ігор Діхтенко, Дмитро Котица Економічні стимули та їхній вплив на продуктивність праці.....	114
Сергій Короед Стягнення активів підсанкційних осіб в дохід держави в механізмі правового забезпечення соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану	117
Владислав Корольов Еволюція теорії суспільного добробуту: основні концептуальні підходи	120
Олексій Кресін Теза російської пропаганди щодо «самовизначення народів України», керований хаос і гібридна війна.....	122
Вікторія Кулакова Нагляд регулятивного органу за страховим ринком	125
Вікторія Куц Теоретичні засади грошових потоків, їхні види та формування у звітності	129
Анна Лапишина Реформування судової системи України: між декларацією і реальністю	131
Леся Лебедик Розвиток особистості майбутнього психолога у безпечному освітньому просторі	132
Іван Лісний Запровадження цифрових технологій у сферу обігу цінних паперів.....	135
Олександр Лук'яненко, Назар Майструк Музеї як платформи культурної дипломатії: інтеграція освітніх функцій в умовах глобальної турбулентності	137
Анна Максимич Інфляційні очікування в теорії і практиці	140
Людмила Малярець, Олексій Бударін, Тетяна Скляр Визначення потенціалу імпортозаміщення на промислових підприємствах	142
Олексій Марко Децентралізація як ключова характеристика цифровізації демократичного врядування	145
Ярослав Мартиненко Штучний інтелект в роботі юриста.....	147
Олександр Марченко, Тетяна Антонюк Прогнозування інноваційної та цифрової спроможності України у післявоєнний період. Forecasting Ukraine's innovation and digital capacity in the post-war period	150
Олександр Марченко, Денис Боровський Проблеми фінансової системи України в умовах війни і шляхи їх вирішення. Problems of the financial system of Ukraine during the war and ways to solve them ..	151
Олександр Марченко, Владислав Кривовид Розвиток розумного екологічного франчайзенгу в умовах економічної конвергенції. Development of smart ecological franchising in the context of economic convergence	152
Олександр Марченко, Сергій Петріченко Реальний сектор економіки України в умовах війни та перспективи його відбудови. The real sector of Ukraine's economy in the conditions of war and the prospects for its reconstruction	153

Микола Мельник

Питання соціальних гарантій військовослужбовців та їх сімей в умовах
воєнного стану в Україні 155

Тетяна Непокупна, Олена Годзь

Трансформаційні імпульси ХХІ століття: виклики для освіти, науки, політики .. 158

Тетяна Олійник

Організація самостійної роботи здобувачів освіти засобами інформаційних
технологій..... 160

Вікторія Орел

Юридична аргументація у римському праві 162

Олег Остапенко

Теоретичні засади гуманізації загальнопедагогічного процесу в закладах
загальної середньої освіти..... 165

Іван Паламарчук

Щодо питання повернення в Україну незаконно виведених в іноземні держави
активів: в контексті правовідносин, що виникають у зв'язку з оборотом
віртуальних активів..... 167

Євгеній Панов

Правові механізми запозичення досвіду охорони довкілля Республіки Сінгапур
в контексті післявоєнного відновлення природи України 170

Євгенія Панова

Актуальні аспекти форс-мажорних обставин в господарських правовідносинах. 171

Валерій Паталаха

Формування колективної ідентичності в основних теоріях європейської
інтеграції..... 173

Дмитро Піддубний

Передумови становлення сучасної медіації 176

Олександра Подольська

Римське право як фундамент європейської правової традиції 178

Віталій Попельнюк

Правові та геополітичні виміри суспільного життя України в умовах воєнного
стану: виклики продовольчої безпеки 179

Микола Рогоза, Ярослав Вівтоніченко, Роман Максимчук,

Володимир Шило

Управління інформаційно-аналітичним забезпеченням бізнес критичних
процесів як фактор розвитку компаній в умовах війни 182

Ігор Рой

Особливості діяльності нотаріусів під час воєнного стану 185

Антон Рябокін

Фінансові ресурси підприємства, їх зміст та види 188

Таміла Ряска

Конституційне право на освіту та його реалізація в умовах трансформацій 190

Марія Скільська

Договір аутстафінгу: поняття, підстави, переваги і перспективи..... 192

Юлія Снітко

Тестування мобільних додатків в середовищі Android Studio..... 195

Олена Стойко

Зміна підходів до фінансування організацій громадянського суспільства
в Євросоюзі..... 197

Віктор Стрельніков

Стан позашкільної освіти Полтавщини у роки війни 200

Дмитро Стрілко, Богдан Андрушко

Ретроспективний аналіз становлення медіації в Україні 204

Дар'я Тарасенко

Використання можливостей Screen Reader у навчальній діяльності на прикладі гуманітарних предметів та дисциплін 207

Владислав Теремецький

Приватноправові засоби стимулювання інвестицій у проєкти післявоєнної відбудови України в контексті євроінтеграції 209

Світлана Товста, Денис Несен

Сучасні тенденції розвитку інституту права власності в Україні 212

Світлана Товста, Олександр Петренко

Цифрова трансформація правової системи України: виклики і перспективи правового регулювання 214

Світлана Товста, Ярослав Пешков

Правове забезпечення національної безпеки: конституційно-правовий аспект .. 215

Світлана Товста

Реституція та компенсація в цивільному праві: порівняльно-правовий аналіз національного та європейського підходів 216

Наталія Токуєва

Психологічні чинники конформної поведінки особистості в структурі соціальної взаємодії 218

Іван Фельцан

Правова наука повоєнної незалежної України: теоретико-правові аспекти 220

Галина Фербей

Адаптація фінансових стратегій підприємств до макроекономічних шоків воєнного часу та періоду відбудови 223

Анастасія Фесенко

Банківські ризики: класифікація та оцінювання 226

Аліна Фисун

Аналіз ризиків у страхуванні: методи оцінки та управління 228

Сергій Фірсов, Сергій Дикань, Вікторія Єфремова

Термінологічні помилки в законодавстві стосовно понять «ризик» і «безпека» 230

Роман Харченко

Роль комунікації у релігійних практиках сучасного цифрового суспільства 232

Дмитро Чамара

Суд присяжних в Україні в умовах воєнного стану: виклики та перспективи 236

Сніжана Чирва

Відповідальність за співучасть в міжнародному кримінальному праві 238

Леонід Чуприна, Михайло Коваленко, Андрій Артем'єв

Патологічні зміни у зубах населення розвинутого середньовіччя з терен сучасної України, як критерій визначення давності поховання 241

Андрій Шабалін

Щодо розміру гонорару адвоката: на матеріалах практики Верховного Суду 247

Іван Шаптала

Віддання наказу про вчинення воєнного злочину як форма вчинення злочину, передбаченого статтею 438 ККУ 249

Роман Шаравара, Тетяна Антонюк

Війна в Україні та її вплив на страхування: виклики та перспективи 251

Роман Шаравара, Дмитро Бікмухаметов

Маркетинговий механізм ціноутворення 254

Роман Шаравара, Владислав Бойко

Корелювання та механізм визначення показників інвестиційної привабливості підприємства та економічної системи в цілому 259

Роман Шаравара, Сергій Петріченко

Діагностика кризового стану підприємства 263

Борис Шевченко

Економічні основи державних фінансів у кризових умовах 266

Лідія Шкварок

Правові виміри соціального захисту населення України в умовах воєнного стану 269

Олексій Штепа, Наталя Зінченко

Геополітичні ризики для України в контексті російської збройної агресії..... 271

Віра Явір

Деколонізація України як етнополітичний процес 274

Марина Яненко

Теоретичні засади гуманізації викладання економіки в закладах загальної середньої освіти 277

Розділ 2

Теорія і практика соціальної роботи та корекційної педагогіки

Iryna Nikitina

Psychological support at training activities of future specialists of the security and defense forces in Ukraine..... 280

Олександр Барвінко, Ольга Бацман

Особливості інклюзивного навчання у ЗВО 282

Ольга Бацман, Yuliia Novinsky

Соціальний супровід осіб літнього віку: досвід Ізраїлю 285

Валентина Березан

Теоретичні аспекти використання цифрових технологій для подолання соціальної ізоляції..... 286

Ігор Біленко, Надія Мякушко

Особливості соціального супроводу біженців з України в Німеччині 289

Ілля Біляєв

Ефективні методи допомоги та перспективи реінтеграції безпритульних осіб 291

Жанна Бордун

Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної системи 292

Олександр Вакуленко, Ольга Бацман

Технології профілактики професійного вигорання соціальних працівників в умовах війни..... 294

Віта Вишневська, Ольга Бацман

Послуга підтриманого проживання для внутрішньо переміщених осіб в період війни..... 295

Алла Гета

Особливості формування культури здоров'я молоді..... 297

Ярослав Гетя

Фізична реабілітація при переломах стопи 299

Анастасія Горенко, Ольга Бацман	
Поняття та класифікація сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах	301
Марина Гринь, Ольга Бацман	
Особливості надання соціальних послуг в сільській місцевості в умовах війни ...	305
Сніжана Давидова	
Фізична терапія в відновлювальний період при черепно-мозковій травмі.....	306
Вікторія Донченко	
Фізична терапія при бронхіальній астмі	308
Джанні Жигилій, Ольга Бацман	
Волонтерство як соціальний феномен в період війни в Україні.....	310
Віталій Заїка, Юрій Александров	
Хобі та колекціонування як механізм подолання тривоги та соціальної ізоляції в умовах сучасного суспільства.....	311
Віталій Заїка	
Особливості надання психологічної допомоги особам у кризових ситуаціях життя	312
Юлія Зайцева, Віктор Бондаренко	
Роль фізичної культури в адаптації внутрішньо переміщених осіб: соціальні та психологічні аспекти	314
Олена Захарченко	
Фізична терапія при переломах хребта	316
Артем Кавалір, Ольга Бацман	
Особливості соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами в умовах війни.....	317
Людмила Клеценко, Євгенія Вишар	
Особливості фізичної терапії при сколіозах у дітей	319
Андрій Коваль, Владислав Канівець	
Психолого-педагогічний супровід дітей із затримкою психічного розвитку: корекційний потенціал міждисциплінарної команди	321
Андрій Коваль, Ніна Черняк	
Цифрові інструменти в практиці соціального супроводу: виклики та переваги ..	323
Андрій Коваль, Світлана Чечотіна	
Профілактика професійного вигорання у фахівців соціальної сфери.....	325
Оксана Коренівська	
Лікувальне плавання як засіб фізичної терапії при сколіотичній хворобі	328
Павло Крайній, Ольга Бацман	
Профілактика «професійного вигорання» соціальних працівників	329
Олена Крисанова	
Фізична терапія при переломі стегнової кістки	330
Наталія Крупа, Надія Мякушко	
Аналіз поняття «сирітство» у науковій літературі.....	332
Любов Куторжевська	
Особливості вивчення майбутніми фахівцями соціальної сфери дисципліни «Технології організації дитячого оздоровлення та відпочинку»	334
Катерина Литус, Надія Мякушко	
Соціальна підтримка малозабезпечених родин.....	336
Тетяна Лукаш	
Фізична терапія при ДЦП	338

Євгеній Ляшенко, Ольга Бацман	
Соціальна профілактика алкоголізму в молодіжному середовищі.....	341
Богдан Максименко	
Проблеми та виклики в підготовці соціальних працівників в Україні.....	343
Федір Медвідь, Марія Чорна, Аліна Красун	
Соціальна робота в умовах воєнного стану: правові засади.....	344
Антон Моренко	
Фізична терапія при ампутації нижньої кінцівки.....	347
Оксана Носенко, Ольга Бацман	
Соціальна профілактика кібербулінгу у підлітковому середовищі.....	348
Вікторія Петренко	
Фізична терапія при травмах кисті.....	350
Дмитро Сакевич	
Фізична терапія після ЧМТ.....	353
Валентина Сорокова	
Методологія побудови індивідуальних програм фізичної терапії хворих анкілозивним спондилітом 2 стадії.....	354
Вікторія Сорокова	
Фізична терапія при травмах зап'ястя.....	356
Вікторія Суханова	
Фізична терапія при травмі коліна.....	357
Катерина Ткач	
Досвід і перспективи розвитку державної підтримки прийомних сімей в Україні.....	359
Євгеній Токар	
Практичні аспекти соціальної роботи з жертвами сімейного насильства.....	361
Максим Тоненький, Ольга Бацман	
Особливості інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами..	363
Ірина Федосова, Надія Мякушко	
Поняття та зміст соціальних послуг в умовах війни.....	365
Антон Фесенко	
Фізична терапія при переломі фаланг пальців кисті.....	367
Іван Хижняк	
Фізична терапія при переломі плечової кістки.....	369
Павло Хоменко	
Сучасні тенденції вивчення адаптивної фізичної культури в системі підготовки фахівців фізичної культури та спорту.....	370
Марк Хромов	
Особливості соціальної роботи з демобілізованими військовослужбовцями в умовах військового стану.....	373
Наталія Царенко	
Фізична терапія постінсультних хворих у лікарняний період.....	374
Олександр Цікал, Ольга Бацман, Надія Мякушко	
Особливості медіації у соціальній роботі.....	376
Артем Чернов, Віталій Заїка	
Повернення з війни: соціально-психологічні особливості реадаптації та ресоціалізації ветеранів і ветеранок до умов цивільного життя – презентація колективної монографії.....	378
Альона Шавандаєва	
Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної системи після ампутацій.....	380

Вікторія Шевчук

Психологічні аспекти емоційного вигорання матерів, які виховують дітей з різними формами дизонтогенезу	381
--	-----

Розділ 3

Теоретичний і практичний потенціал лінгвістики у піднесенні національного духу та консолідації світового співтовариства

Serhii Bolotnikov

Some aspects of English language learning through mindfulness practice	384
--	-----

Rostyslav Gromov

Examples of humanization of education in foreign language learning in other countries	387
---	-----

Анна Алексащенко

Особливості перекладу термінології у галузі архітектури	390
---	-----

Тетяна Борисова

Впровадження інтерактивних методів навчання з використанням ІКТ на заняттях англійської мови за професійним спрямуванням в медичних коледжах	392
--	-----

Ганна Бродська

Роль регіональних діалектів у формуванні національної самосвідомості: приклад німецькомовного простору	396
--	-----

Крістіна Винник

Поняття художнього перекладу	399
------------------------------------	-----

Світлана Гвоздьова

Інтерактивні методи навчання при викладанні латинської мови, переваги та практичне використання в освітньому процесі	400
--	-----

Віталій Голик

Специфіка юридичних текстів	403
-----------------------------------	-----

Алла Дедухо, Анастасія Рябуха

Лексичні особливості перекладу німецькомовних текстів юридичної тематики .	404
--	-----

Костянтин Єфімов

Практичний аналіз перекладів та редагування	406
---	-----

Владислав Золотаренко

Технічні засоби для перекладу та використання адаптованих термінів	408
--	-----

Вадим Канащук

Інструменти для редагування: використання програм для перевірки граматики, стилістичних помилок, термінологічних баз даних	410
--	-----

Діана Клочко

Розвиток міжкультурної компетенції учнів у процесі перегляду англомовних серіалів	411
---	-----

Даніїл Корницький

Інтерпретація медичних даних та інструменти для редагування	414
---	-----

Анна Кучер

Особливості використання параграфемних засобів у пакуванні молока	416
---	-----

Вікторія Перевознюк

Сучасна література Кременчука в аспекті національно-патріотичного виховання	418
---	-----

Наталія Рябокінь, Крістіна Глушко

Основи редагування науково-технічного перекладу	420
---	-----

Наталія Рябокінь, Віталій Голик, Костянтин Єфімов	
Практичний курс третьої (іспанської) іноземної мови для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія»	422
Наталія Рябокінь, Наталія Дяченко	
Особливості усного та письмового перекладу	425
Наталія Рябокінь, Василиса Євсютіна	
Основи синхронного перекладу в 21 столітті.....	426
Наталія Рябокінь, Владислав Золотаренко	
Сучасна зарубіжна література	427
Наталія Рябокінь, Вадим Канащук, Даніїл Корницький	
Практика перекладу з третьої (іспанської) іноземної мови у ЗВО	429
Наталія Рябокінь, Діана Мустафаєва	
Огляд сучасної драми в літературі	432
Наталія Рябокінь, Наталія Ночовна, Станіслав Пашко	
Специфіка перекладу іспанськомовної, німецькомовної, англомовної поезії на українську мову	434
Наталія Рябокінь, Наталія Ночовна	
Культурологічний та когнітивний аспекти перекладу	436
Наталія Рябокінь, Ніна Тіганова	
Сучасна іноземномовна поезія 21 століття	442
Наталія Рябокінь	
Дискурс науково-технічного спілкування, його класифікація та особливості	444
Наталія Рябокінь	
Особливості німецькомовної та іспанськомовної літератури кінця 20 — початку 21 століття.....	448
Катерина Сидоренко	
Лінгвістичні особливості назв фільмів.....	450
Василь Ткаченко	
Аналіз оригінальних рекламних текстів і їх перекладів	452
Антон Циніцький	
Компаративний аналіз англомовних і українськомовних ЗМІ	453
Інна Янченко	
Трансформація ролі викладача іноземної мови: технології та гуманізм у VUCA-світі	456

Таке сприяння може мати форму практичної (або матеріальної) допомоги, заохочення, або висловлення співчуття щодо вчинення злочину. Не обов'язково, щоб обвинувачений був особисто присутній під час вчинення злочину. Крім того, обвинувачений може бути притягнутий до відповідальності за пособництво, якщо він надавав свою підтримку опосередковано, через посередника, наприклад, діючи в порядку підлеглості.

Що стосується суб'єктивних елементів надання допомоги та підбурювання, то стандарт відрізняється між МКС та *ad hoc* трибуналами.

У МКС докази повинні продемонструвати, що дії обвинуваченого були здійснені “з метою сприяння вчиненню такого злочину”. Недостатньо, щоб обвинувачений просто знав, що його поведінка сприятиме вчиненню злочину. Це може бути продемонстровано, наприклад, доказами прямого заохочення обвинуваченим вчинення злочину. В іншому разі, однак, обвинувачений може бути мало обізнаний або взагалі не знати про злочин, якщо безпосередній виконавець (виконавці) перебуває далеко від обвинуваченого і зберігає (зберігають) високий ступінь автономії над своєю діяльністю.

На додаток до цього специфічного психічного елементу, необхідно також продемонструвати, що обвинувачений мав необхідний умисел і знання щодо злочину, про який йде мова. Це означає, що обвинувачений повинен був принаймні усвідомлювати, що безпосередній виконавець злочину буде скоювати його за звичайного перебігу подій.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Тріфтерер та Амбос, Римський статут Міжнародного кримінального суду: A Commentary, 3rd Edition, С.Н. Beck, Hart, Nomos, 2016, с. 1003; МІСТ, Šešelj Appeal Judgment, para. 124.
3. Настільна книга судді: матеріали для розгляду справ про міжнародні злочини. URL: <https://tinyurl.com/2x6djr7h>.

ІННОВАЦІЙНИЙ ІМПЕРАТИВ: ФОРМУВАННЯ ТА УТРИМАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПОЗИЦІЙ НА РИНКУ

Жанна Кононенко,

кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри правознавства та фінансів,
Полтавський інститут економіки і права

Денис Гребенюк, Ярослав Ведюк,

здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності «Економіка підприємства»,
Полтавський університет економіки і торгівлі

У сучасному динамічному світі, де зміни відбуваються з блискавичною швидкістю, здатність до інновацій стає не просто перевагою, а життєво важливою необхідністю для будь-якого підприємства. Інноваційний імператив – це усвідомлення того, що постійне створення та впровадження нового є єдиним надійним шляхом до формування та утримання стійких конкурентних позицій на ринку. Компанії, які ігнорують цей імператив, ризикують бути витісненими більш адаптивними та креативними конкурентами.

Насиченість ринків, глобалізація та прискорення технологічного прогресу призводять до того, що традиційні методи конкуренції стають менш ефективними. Цінові війни виснажують компанії, а копіювання успішних продуктів чи послуг дає лише тимчасові переваги [2, 5]. У такій ситуації інновації виступають як потужний диференціатор (таблиця 1).

Таблиця 1. Значення інновацій для конкурентоспроможності підприємства

Напрямок впливу інновацій	Характеристика напрямку
Створення нових ринків	Інноваційні продукти та послуги можуть відкривати абсолютно нові сегменти споживачів, де компанія може бути піонером.
Підвищення цінності для споживача	Нові рішення, що вирішують існуючі проблеми ефективніше або надають унікальні можливості, формують лояльність клієнтів.
Зниження витрат та підвищення ефективності	Інновації в процесах можуть значно оптимізувати операційну діяльність, забезпечуючи економію ресурсів.
Створення бар'єрів для входу конкурентів	Запатентовані технології, унікальні бізнес-моделі або складні інноваційні системи стають серйозною перешкодою для потенційних суперників.
Формування позитивного іміджу	Компанії, що асоціюються з інноваціями, сприймаються як лідери, що сприяє залученню талантів та інвестицій.

Джерело: сформовано авторами за [1, 2, 5]

Успіх інноваційної стратегії значною мірою залежить від внутрішнього клімату компанії. Формування інноваційної культури передбачає:

- відкритість до змін шляхом заохочення до експериментів, готовність ризикувати та вчитися на помилках;
- підтримка креативності через призму створення середовища, де співробітники почуваються вільно висловлювати нові ідеї, незалежно від їхнього статусу;
- міжфункціональна співпраця, що проявляється налагодження та утримання співпраці між відділами для обміну знаннями та об'єднання зусиль;
- інвестиції в навчання та розвиток з метою забезпечення співробітників необхідними знаннями та навичками для впровадження інновацій;
- системи заохочення шляхом мотивації та визнання інноваційних досягнень.

Утримання конкурентних позицій вимагає не лише одноразових інновацій, а й постійної роботи над їх розвитком та адаптацією, ключовими елементами такого є наступні, наведені в таблиці 2.

Таблиця 2. Функціональна архітектура інноваційних механізмів підприємства

Механізм	Функція механізму
Постійний моніторинг ринку та трендів	Регулярний аналіз потреб споживачів, діяльності конкурентів та новітніх технологій.
Розробка власної інноваційної дорожньої карти	Чітке бачення майбутніх інноваційних проєктів та їх пріоритезація.
Ефективне управління інтелектуальною власністю	Патентування, захист торгових марок та комерційної таємниці для збереження унікальності інновацій.

Співпраця та відкриті інновації	Партнерство з науковими установами, стартапами, іншими компаніями для обміну ідеями та ресурсами.
Швидка адаптація та ітерація	Готовність до швидкого виведення нових продуктів на ринок, збору зворотного зв'язку та внесення коригувань.
Диверсифікація інноваційних підходів	Поєднання інкрементальних (поступових покращень) та радикальних (створення принципово нових рішень) інновацій.

Джерело: сформовано авторами за [1, 3, 5, 6]

У сучасних умовах динамічного розвитку ринку та високого рівня конкуренції інновації стають одним із ключових чинників забезпечення стабільного зростання та зміцнення конкурентних позицій підприємства. Різні типи інновацій по-різному впливають на інноваційний імператив ефективності бізнесу, створюючи нові можливості для розвитку, зниження витрат, оптимізації процесів та підвищення лояльності споживачів.

Систематизуючи знання про інноваційний імператив діяльності підприємств розглянемо рисунок 1.

Рис. 1. Розподіл впливу інновацій

Наведена інформація дозволяє зрозуміти, які саме інноваційні імперативні заходи є найефективнішими з точки зору ринкового успіху та стратегічного позиціонування підприємства, а також визначає їхній потенційний вплив на конкурентні позиції на ринку, де:

– **продуктові інновації** – передбачають створення абсолютно нових або значно вдосконалених товарів/послуг. Вони мають найбільший вплив на конкурентоспроможність (40%), оскільки сприяють унікальності пропозиції, залученню нових клієнтів і підвищенню прибутковості.

– **процесні інновації** – стосуються вдосконалення технологій, методів виробництва або обслуговування. Їхній внесок становить 25% завдяки здешевленню процесів, підвищенню ефективності, якості та швидкості виходу на ринок.

– **організаційні інновації** – охоплюють зміни в структурі управління, бізнес-практиках та взаємодії в межах компанії. Вплив таких інновацій оцінюється в 15% через їхню роль у підвищенні гнучкості, оптимізації управління та внутрішніх процесів.

– **маркетингові інновації** – спрямовані на зміну підходів до просування продуктів, їх дизайну, упаковки, ціноутворення. Їхній вплив складає 10%, оскільки вони допомагають підвищити впізнаваність бренду і створити нові канали

збуту.

– інновації в бізнес-моделях – передбачають формування нових шляхів створення цінності та отримання доходу. Такі інновації також мають 10% впливу, оскільки відкривають нові ринкові можливості та зміцнюють позиції компанії в умовах конкуренції.

Найбільший вплив на конкурентоспроможність мають продуктові та процесні інновації, однак навіть менш вагомі за часткою організаційні, маркетингові та інновації в бізнес-моделях відіграють важливу роль у формуванні стійкої та адаптивної стратегії розвитку підприємства [4, 6].

У сучасному світі інноваційний імператив є абсолютною необхідністю, що пронизує кожен аспект успішної діяльності. Без постійного впровадження нових ідей та підходів, будь-яка організація, навіть лідер ринку, ризикує бути витісненою. Інноваційний імператив виникає з безперервної мінливості зовнішнього середовища, споживачі постійно очікують покращених продуктів та послуг, а технології розвиваються з неймовірною швидкістю. Саме дотримання імперативних інновацій дозволяє не лише відповідати цим очікуванням, а й активно формувати нові тренди, задовольняючи потреби, що ще не проявилися, тим самим зміцнюючи свої позиції на ринку, а це є рушійною силою економічного зростання. Таким чином, інноваційний імператив може бути вагомим напрямом сталого розвитку, що дозволяє досягати та підтримувати лідируючі конкурентні позиції на ринку.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко С.М., Свиринюк О.В. Аналіз сучасних стратегій конкуренції. URL: http://knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/Bondarenko2015060407.pdf.
2. Вороненко І.В., Клименко Н.А. Інноваційний розвиток в умовах цифровізації: оцінка та пріоритети. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 38-45. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.2.38.
3. Дерій Ж., Бутенко Н., Зосименко Т. Впровадження концепції циркулярної економіки: проблеми та перспективи. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 1 (25). С. 54-62. DOI: 10.25140/2411-5215-2021-1(25)-54-62.
4. Перебийніс В.І., Кононенко Ж.А., Карнаухова Г.В. Конкурентні переваги суб'єктів господарювання: формування, моделювання, детермінанти. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 78, DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure78-5>
5. Рогоза М.Є., Кононенко Ж.А., Яковенко Т.І. Методологічні підходи у дослідженнях конкурентоспроможності підприємств. *Modern Economics*. 2024. № 44. С. 139-146. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-22](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-22)
6. Чобіток В.І., Шелест Т.М. Система управління промисловими підприємствами в умовах інноваційного розвитку: науково-практичні аспекти оцінки. *Проблеми економіки*. 2021. № 2(48).

Наукове видання

**ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
ВИКЛИК ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ**

**Збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної конференції
20-21 травня 2025 р., м. Полтава**

Відповідальний редактор – *Руслан Басенко*
Комп'ютерний набір – *автори рукописів*

Електронне видання
Підписано до оприлюднення 10.06.2025 р.
Формат 60x84/16. Гарнітура Georgia
Ум. друк. арк. 27,3